

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2017. december 20.*ⁱ

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2000/60/EK irányelv – Európai uniós vízpolitika – A 4. cikk (1) bekezdése és a 14. cikk (1) bekezdése – A víztestek állapotromlásának megelőzésére és valamennyi érintett félnek az irányelv végrehajtásában történő részvételére való ösztönzésre vonatkozó kötelezettségek – Aarhusi Egyezmény – A nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása a környezeti ügyekben – A 6. cikk, valamint a 9. cikk (3) és (4) bekezdése – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 47. cikk – A hatékony bírói jogvédelemhez való jog – A vizek állapotára esetlegesen kihatással járó projekt – Közigazgatási engedélyezési eljárás – Környezetvédelmi szervezet – A közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél jogállásának elismerése iránti kérelem – A 2000/60/EK irányelvre alapított jogokra való hivatkozás lehetősége – Az eljárásban részt vevő ügyféli jogállás, illetve a keresetindítási jog elvesztése olyan esetben, amikor az említett jogokra nem hivatkoznak kellő időn belül a közigazgatási eljárásban”

A C-664/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) a Bírósághoz 2015. december 14-én érkezett, 2015. november 26-i határozatával terjesztett elő

a **Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation**

és

a **Bezirkshauptmannschaft Gmünd**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Rosas, C. Toader, A. Prechal (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M. Aleksejev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. március 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation képviselőjében L. E. Riegler Rechtsanwalt,

* Az eljárás nyelve: német.

- az osztrák kormány képviselőjében C. Pesendorfer és C. Vogl, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőjében M. Bulterman és M. de Ree, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében L. Pignataro-Nolin, C. Hermes és E. Manhaeve, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. október 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 327., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 275. o.) 4. cikkének, illetve ezen irányelv egészének, valamint az Aarhusban 1998. június 25-én aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (kihirdette: a 2001. évi LXXXI. törvény; a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény) 9. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation (Protect, környezet-, állat- és növény-, valamint tájvédelemmel foglalkozó környezetvédelmi szervezet, Ausztria, a továbbiakban: Protect) és a Bezirkshauptmannschaft Gmünd (gmündi elsőfokú közigazgatási hatóság, Ausztria) között az előbbi szervezet arra irányuló kérelme tárgyában folyó peres eljárás keretében terjesztették elő, hogy ismerjék el számára az ügyféli jogállást egy mesterséges havat előállító berendezés tekintetében a vízügyi szabályozás alapján korábban már megadott engedély meghosszabbítása iránti, az Aichelberglift Karlstein GmbH által benyújtott kérelemmel kapcsolatos eljárásban.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 Az Aarhusi Egyezmény tizennyolcadik preambulumbekkezdése kimondja:

„Kifejezve azon meggyőződésüket, hogy a nyilvánosság, illetőleg a szervezetek számára hatékony igazságszolgáltatási mechanizmusnak kell rendelkezésre állnia érdekeik védelme és a jogszabályok érvényesítése érdekében, [...]”

- 4 Ezen egyezmény „Meghatározások” című 2. cikkének (4) és (5) bekezdése ekként rendelkezik:

„(4) »A nyilvánosság« jelentése egy vagy több természetes vagy jogi személy, továbbá a nemzeti joggal vagy gyakorlattal összhangban azok szövetségei, szervezetei és csoportjai.

(5) »Az érintett nyilvánosság« jelenti a nyilvánosság azon részét, amelyet a környezeti döntéshozatal befolyásol, vagy valószínűleg befolyásol, vagy ahhoz érdeke fűződik; jelen meghatározásban a környezet védelmét elősegítő és a nemzeti jogban foglalt követelményeknek megfelelő, nem kormányzati szervezeteket érdekelt szervezeteknek kell tekinteni.”

- 5 Az említett egyezménynek „A nyilvánosság részvétele egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban” címet viselő 6. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) Minden Fél:

- a) az I. mellékletben felsorolt javasolt tevékenységek engedélyezési eljárása során hozandó döntésben betartja e cikk rendelkezéseit;
- b) a nemzeti szabályozásának megfelelően alkalmazza az ezen cikkben előírtakat olyan javasolt tevékenységekkel kapcsolatos döntések esetében is, melyek nem tartoznak az I. mellékletben felsorolt tevékenységek közé, de jelentős hatással lehetnek a környezetre. Ennek megállapítása végett a Félnek meg kell vizsgálnia, hogy egy adott javasolt tevékenység a jelen cikk rendelkezései alá tartozik-e, vagy sem;

[...]

(2) Az érintett nyilvánosságot közzététel vagy egyéni tájékoztatás útján, a környezeti döntéshozatali folyamat korai fázisában, megfelelően, időszerűen és hatékonyan tájékoztatni kell [...]

[...]

(3) A nyilvánosság részvételére vonatkozó eljárások biztosítsanak olyan észszerű időkereteket a különböző fázisokra, amelyek elégséges időt hagynak a nyilvánosság tájékoztatására a (2) bekezdéssel összhangban, és arra, hogy a nyilvánosság a környezeti döntéshozatali folyamatban való hatékony részvételre felkészülhessen.

(4) Valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság korai fázisban való részvételét, amikor az összes választási lehetőség még nyitott, és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg.

(5) Valamennyi Fél, amennyiben ez szükségesnek látszik, ösztönözze a jövőbeli kérelmezőt, hogy az engedélyre vonatkozó kérelem benyújtását megelőzően azonosítsa az érintett nyilvánosság körét és kezdjen megbeszéléseket, valamint nyújtson tájékoztatást kérelmének célját illetően.

(6) Valamennyi Fél előírja az illetékes hatóságoknak, hogy az érintett nyilvánosságnak biztosítsák a jelen cikkben szabályozott környezeti döntéshozatalban való részvételéhez szükséges összes releváns, a közösségi részvétel idején rendelkezésre álló információba való betekintés lehetőségét, külön kérelemre, amennyiben a nemzeti jog így írja elő, ingyen és azonnal, amint az adott információ rendelkezésre áll. Ez a rendelkezés nem zárja ki a Felek jogát ahhoz, hogy a 4. cikk (3) és (4) bekezdései alapján bizonyos információk kiadását megtagadják. [...]

[...]

(7) A nyilvánosság részvételére vonatkozó eljárások lehetővé kell tegyék a nyilvánosság számára, hogy írásban, vagy amikor szükségesnek látszik, közmeghallgatás formájában előterjessék megjegyzéseiket, információikat, elemzéseiket vagy véleményüket, melyeket a javasolt tevékenységgel kapcsolatosan fontosnak tartanak.

[...]”

- 6 Ugyanezen egyezmény „Hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz” című 9. cikkének (2)–(4) bekezdése kimondja:

„(2) Valamennyi Fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság azon tagjai számára, akik

- a) kellő érdekeltséggel bírnak a döntésben, vagy alternatívan,
- b) jogaik sérülését állítják, amennyiben a Fél közigazgatási eljárási törvénye ennek fennállását előfeltételként szabja,

a felülvizsgálati eljárás hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel, és amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik, a jelen Egyezmény más releváns rendelkezéseivel, nem csorbítva a (3) bekezdés érvényét [helyesen: a bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtti, arra irányuló jogorvoslati eljáráshoz való jogot, hogy vitassák egyfelől – amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik – az Egyezmény 6. cikke rendelkezéseinek, másfelől – az alábbi (3) bekezdés sérelme nélkül – más releváns rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, intézkedések vagy mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségét].

A kellő érdek és a jogsérelem fogalmát a nemzeti jogszabályok követelményeivel, valamint azzal a céllal összhangban kell meghatározni, miszerint ezen Egyezmény hatálya alatt [helyesen: az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó ügyekben] az érintett nyilvánosság kapjon széles körű hozzáférési lehetőséget az igazságszolgáltatáshoz [helyesen: nyilvánosságot széles körben illesse meg az igazságszolgáltatáshoz való jog]. [...] E célból a 2. cikk (5) bekezdésében írt követelményeknek megfelelő, nem kormányzati szervezet kellő érdekléssel rendelkezőnek minősül a fenti a) [pont] céljára. Ugyanezen szervezetek a fenti b) [pontban] megfogalmazott jogokkal rendelkező szervezeteknek minősülnek [helyesen: E szervezetek jogait a fenti b) pont alkalmazásában olyan jogoknak kell tekinteni, amelyek sérülhetnek].

[...]

(3) A fenti (1) és (2) bekezdésben tárgyalt felülvizsgálati eljárások szabályainak csorbítása nélkül valamennyi Fél biztosítja, hogy a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek, megfelelnek, a közigazgatási és bírói eljárásokhoz való hozzáférés biztosított legyen, hogy megtámadhassák magánszemélyek és hatóságok olyan lépéseit és mulasztásait, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek [helyesen: Ezenfelül a fenti (1) és (2) bekezdésben szereplő jogorvoslati eljárások sérelme nélkül valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek – megfelelnek, a magánszemélyek és hatóságok olyan intézkedései vagy mulasztásai megtámadására irányuló közigazgatási vagy bírói eljáráshoz való jogot, amelyek sértik a környezetre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseket].

(4) Az (1) bekezdés kiegészítéseképpen és annak korlátozása nélkül, az (1), (2), és (3) bekezdésben jelzett eljárások elégséges és hatékony jogorvoslatot kell, hogy biztosítsanak, többek között, amennyiben szükséges, a vitatott tevékenység felfüggesztése árán, méltányos, időszerű és nem kizáró módon költséges eljárást követve. A bírósági határozatokat, és amikor lehetséges, egyéb testületek határozatait a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni. A bírósági határozatokat, és amikor lehetséges, egyéb testületek határozatait a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni.”

Az uniós jog

A 92/43 irányelv

- 7 A 2006. november 20-i 2006/105/EK tanácsi irányelvvel (HL 2006. L 363., 368. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 102. o.; a továbbiakban: 92/43 irányelv) 6. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével [helyesen: megőrzésével] kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program [helyesen: projekt] hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében [helyesen: továbbá ha a (4) bekezdés másképp nem rendelkezik,] az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.”

A 2000/60 irányelv

- 8 A 2000/60 irányelv (11), (19), (27) és (46) preambulumbekkezdése kimondja:

„(11) A Szerződés 174. cikke szerint, a Közösség környezetpolitikájának hozzá kell járulnia a környezet minőségének megőrzésére, védelmére és javítására irányuló célkitűzések követéséhez, valamint a természeti erőforrások körültekintő és észszerű használatához; e politikának az elővigyázatosság, a megelőzés és a szennyező fizet elvén kell alapulnia és azon az elven, hogy a környezeti károkat elsődlegesen a szennyező forrásnál kell orvosolni.

[...]

(19) Ezen irányelv célja a vízi környezet fenntartása és javítása a Közösségben. Ez a célkitűzés elsősorban az érintett vizek minőségére vonatkozik. [...]

[...]

(27) Ezen irányelv végső célja, hogy elérje az elsőbbségi veszélyes anyagok kiküszöbölését, és hozzájáruljon a természetesen előforduló anyagok háttértékekhez közeli koncentrációjának eléréséhez.

[...]

(46) Ahhoz, hogy biztosítható legyen a nyilvánosság részvétele, beleértve a vízhasználókat is, a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek kialakításában és korszerűsítésében szükséges biztosítani a megfelelő információkat a tervezett intézkedésekről, és tájékoztatást kell adni azok végrehajtásának előrehaladásáról, hogy a nyilvánosságot be lehessen vonni még a szükséges intézkedések felőli végső döntések meghozatala előtt.”

- 9 A 2000/60 irányelv „Tárgy” címet viselő 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelvnek az a célja, hogy keretet adjon a szárazföldi felszíni vizek, az átmeneti vizek, a parti tengervizek és a felszín alatti vizek védelmének, amely:

- a) megakadályozza a vízi ökoszisztémák, és – tekintettel azok vízszükségletére – a vízi ökoszisztémáktól közvetlenül függő szárazföldi ökoszisztémák és vizes területek további romlását, védi és javítja azok állapotát;
- b) elősegíti a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználatot;
- c) a vízi környezet fokozott védelmére és javítására irányul, többek között célzott intézkedések révén a veszélyes anyagok bevezetésének, kibocsátásának és veszteségeinek fokozatos csökkentésére, továbbá a különösen veszélyes anyagok bevezetéseinek, kibocsátásának és veszteségeinek megszüntetésére vagy fokozatos kivonására;

[...]”

- 10 Az említett irányelv „Környezeti célkitűzések” címet viselő 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben előírt intézkedési programok átültetésére az alábbiak vonatkoznak:

- a) a felszíni vizek
 - i. a tagállamok a (6) és (7) bekezdésre is figyelemmel, a (8) bekezdés sérelme nélkül végrehajtják a szükséges intézkedéseket, hogy megakadályozzák az összes felszíni víztest állapotának romlását;
 - ii. a tagállamok védik, javítják, és helyreállítják az összes felszíni víztestet, figyelemmel a mesterséges és jelentősen módosított víztestekre vonatkozó iii. pont rendelkezéseire is, azzal a céllal, hogy legkésőbb az ezen irányelv hatálybalépését követő 15 éven belül elérjék a jó állapotot, az V. mellékletben foglalt előírásoknak megfelelően, figyelemmel a (4) bekezdés szerinti hosszabbításokra, és az (5), (6) és (7) bekezdés alkalmazására is, a (8) bekezdés sérelme nélkül;
 - iii. a tagállamok védik és javítják az összes mesterséges és jelentősen módosított víztestet, a jó ökológiai potenciál és jó kémiai állapot elérésének céljából, legkésőbb 15 éven belül ezen irányelv hatálybalépését követően az V. mellékletben foglalt előírásoknak megfelelően, figyelemmel a (4) bekezdés szerinti hosszabbításokra, és az (5), (6) és (7) bekezdés alkalmazására is, a (8) bekezdés sérelme nélkül;

[...]”

- 11 A 2000/60 irányelvnek „A nyilvánosság tájékoztatása és részvétele” című 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok elősegítik az összes érdekelt fél bevonását ezen irányelv végrehajtásába, különösen a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítésébe, felülvizsgálatába és korszerűsítésébe. A tagállamok biztosítják, hogy minden vízgyűjtő kerület esetében nyilvánosságra hozzák, és a nyilvánosság, beleértve a vízhasználókat, számára hozzáférhetővé teszik az alábbiakat, azért, hogy azok állást foglalhassanak:

[...]

(2) Az aktív részvétel és konzultáció érdekében a tagállamok legalább hat hónap időtartamot biztosítanak a fenti dokumentumok írásos észrevételezésére.

[...]”

Az osztrák jog

- 12 Az Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz (a közigazgatási eljárásról szóló általános törvény) alapügyben alkalmazandó változata (a továbbiakban: AVG) a 8. §-ában a következőképpen rendelkezik:

„Az érdekeltek azok a személyek, akik a hatóság valamely tevékenységét igénybe veszik, vagy akikre a hatóság tevékenysége vonatkozik; ügyfélnek minősülnek azok a személyek, akik vagy amelyek a hatóság tevékenységének tárgyával kapcsolatban joggal vagy jogos érdekléssel rendelkeznek.”

- 13 Az AVG 41. §-a előírja:

„(1) A tárgyalás időpontját az ismert ügyfelek személyes értesítése útján kell kitűzni. Ha más személyek is felmerülhetnek ügyfélként, akkor a tárgyalást ezen túlmenően az önkormányzat hirdetőtábláján, a hatóság hivatalos hirdetményeinek közzétételére szolgáló újságban vagy a hatóság elektronikus hivatalos lapjában történő közzététel útján is közzé kell tenni.

(2) A tárgyalás időpontjának kitűzéséről szóló értesítésnek (közzétételnek) az idézések tekintetében előírt információkat kell tartalmaznia, beleértve a 42. § alapján beálló következményekre való figyelmeztetést is. [...]”

- 14 Az AVG 42. §-ának (1) bekezdése értelmében:

„Ha a tárgyalást a 41. § (1) bekezdése második mondatának megfelelően, és adott esetben a közigazgatási rendelkezésekben előírt különleges formában tették közzé, akkor az ügyfél elveszíti e jogállását, amennyiben nem terjeszti elő kifogásait legkésőbb a tárgyalás megkezdése előtti napon hivatali időben a hatóságnál vagy a tárgyalás során. Amennyiben az alkalmazandó közigazgatási rendelkezések nem rendelkeznek a közzététel formájáról, úgy az első mondat szerinti jogkövetkezmény akkor áll be, ha a tárgyalást a 41. § (1) bekezdése második mondatának megfelelően és megfelelő formában tették közzé.”

- 15 A Wasserrechtsgesetz (vízjogról szóló törvény) 102. §-ának az alapügyben alkalmazandó változata (a továbbiakban: WRG) a következőképpen szól:

„(1) Ügyfelek:

a) a kérelmező

b) bárki, aki szolgáltatásra, tűrésre vagy valamitől való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartozik, vagy akinek a jogai [...] másként érintettek, a halászati [...] vagy használati joggal rendelkezők, valamint az érdekütközésre hivatkozó személyek;

[...]

(2) Az [AVG] 8. §-a értelmében véve érintettek különösen – az adott tárgyalás tárgyától függően és amennyiben az (1) bekezdése értelmében vett ügyféli jogállást a tekintetükben még nem ismerték el – azok a személyek, akiknek a közterület használatához érdeke fűződik, az érintett ingatlanon fennálló dologi jogok jogosultjai, a valamely berendezés működésének fenntartásában vagy annak beszüntetésében, illetve valamely vízzel kapcsolatos jog megszűnésében esetlegesen érdekelt személyek, illetve, a [...] projektekkel szembeni kifogások előterjesztésére szolgáló eljárásokban minden olyan személy, akit e projektek kivitelezése során ügyfélnek [(1) bekezdés] kell tekinteni.

(3) Az érintettek az eljárás során előadhatják hivatkozott érdekeiket, de nem rendelkeznek kifogás előterjesztésére vonatkozó joggal.

[...]”

- 16 A WRG 145b. §-ának (6) bekezdéséből az derül ki, hogy e szövetségi törvény többek között a 2000/60 irányelv átültetését szolgálja.
- 17 Az Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 2000-nek (a környezetre gyakorolt hatás vizsgálatáról szóló 2000. évi törvény, BGBl. 697/1993) az alapügyben alkalmazandó változata szerint (a továbbiakban: UVP-G 2000) e törvény az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2012. L 26., 1. o.) az osztrák jogrendbe való átültetését szolgálja.
- 18 Az UVP-G 2000 19. §-ának (7) bekezdése értelmében az ugyanezen 19. § (6) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelő környezetvédelmi szervezetek az egyes Landokban (tartományokban) kivitelezésre kerülő projektekkel kapcsolatos eljárásokban kérhetik az ügyféli jogálláshoz fűződő jogok gyakorlásához szükséges jogállás elismerését.
- 19 Az UVP-G 2000 19. §-ának (10) bekezdésének megfelelően az ekként elismert környezetvédelmi szervezetek követelhetik a környezet védelmével kapcsolatos rendelkezések betartását ezen eljárásokban, akár bírósági keresetindítás keretében is, amennyiben a közigazgatási eljárás során írásban benyújtják kifogásaikat, különösen az UVP-G 2000 9. §-ának (1) bekezdésében említett, nyilvános iratbetekintésre nyitva álló határidőn belül, amelynek időtartama legalább hat hónap.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 20 Az Aichelberglift Karlstein egy síállomáshoz tartozó, mesterséges havat előállító olyan berendezés üzemeltetésére vonatkozó engedély meghosszabbítását kérte a WEG alapján, amelynek a tárolómedencéjéhez az Ausztriában található Einsiedlbach nevű patakból nyerik a vizet.
- 21 E közigazgatási eljárás keretében a Protect, egy, az UVP-G 2000 19. §-ának (7) bekezdésének megfelelően elismert környezetvédelmi szervezet, ügyféli jogállásának elismerését kérte és kifogásokat terjesztett elő az említett engedély megadásával szemben, az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése és a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján.
- 22 Tanulmányokra támaszkodva arra hivatkozik, hogy a szóban forgó projektnek észlelhető kihatásai lehetnek a 92/43 irányelv szerinti védett területekre, többek között a mesterséges havat előállító berendezések által kibocsátott zaj miatt, és a projekt jelentős mértékben veszélyezteti az e területen élő egyes fajokat, többek között több madárfajt, amelyeknek az élőhelyét a már meglévő berendezések is veszélyeztetik, ami egyébként az említett területeken több ilyen fajta eltűnését eredményezte.
- 23 Az engedély iránti kérelemmel kapcsolatban tartott szóbeli tárgyalást követően, amelyre az AVG 41 és 42. §-a által előírt feltételek mellett került sor, 2013. július 4-én, a gmündi elsőfokú közigazgatási hatóság 2013. november 4-i határozatával megadta az Aichelberglift Karlstein által kért engedélyt.
- 24 E hatóság a Protect kérelmét, illetve kifogásait elutasította, azzal az indokkal, hogy az nem hivatkozott a vízjogi szabályozás által védelemben részesített jogok érintettségére, és ennek következtében nem illeti meg ügyféli jogállás az eljárásban.
- 25 A 2013. november 4-i határozat visszautal egy korábbi határozatra, amellyel az illetékes környezetvédelmi hatóság – a védett területeknek a szóban forgó projekt esetleges kihatásainak a 92/43 irányelv szerinti értékelését tartalmazó jelentés alapján – úgy ítélte meg, hogy nem kell kifogást emelnie e projekt engedélyezésével szemben a környezetvédelmi szabályozás alapján.

- 26 A Protect ezt követően keresetet nyújtott be a 2013. november 4-i határozattal szemben, az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdésének és a 2000/60 irányelv rendelkezéseinek megsértésére való hivatkozással, különösen azt állítva, hogy miközben ezen irányelv előírja a víztestek megfelelő ökológiai állapotának megőrzését, az érintett víztestek ökológiai állapotának a meglévő hőelőállító berendezések által eredményezett romlása már nyilvánvaló volt.
- 27 2015. január 30-i ítéletével a Landesverwaltungsgericht Niederösterreich (alsó-ausztriai regionális közigazgatási bíróság, Ausztria) elutasította a Protect keresetét, azzal az indokkal, hogy az az AVG 42. §-a alkalmazásában elveszítette az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, hiszen sem a közigazgatási eljárás során, sem legkésőbb a szóbeli tárgyaláson nem hivatkozott a vízügyi szabályozás által védelemben részesített jogokra, és az Aarhusi Egyezmény egyébként sem alkalmazható közvetlenül a belső jogban.
- 28 A Protect ezt követően, felülvizsgálati eljárás keretében, a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult, arra való hivatkozással, hogy az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (4) és (5) bekezdése, valamint 9. cikkének (3) bekezdése ügyféli jogállást biztosít a számára a vízügyi szabályozás alapján folytatott eljárásokban, és jogi érdeke fűződik az uniós jogi rendelkezések betartásához a környezetvédelem területén, amely rendelkezéseket, különösen a 2000/60 irányelv rendelkezéseit, a szóban forgó projekt jelentős mértékben sértené.
- 29 E körülmények között a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Olyan eljárásban, amelyben a [2011/92] irányelv alapján nem kell környezeti hatásvizsgálatot végezni, a [2000/60] irányelv 4. cikke vagy [ezen] irányelv egésze biztosít-e valamely környezetvédelmi szervezet számára olyan jogokat, amelyek védelme érdekében a környezetvédelmi szervezetet [az Aarhusi Egyezmény] 9. cikkének (3) bekezdése alapján közigazgatási vagy bírósági eljáráshoz való jog illeti meg?

Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

- 2) Megkövetelik-e az Aarhusi Egyezmény rendelkezései, hogy az említett jogok már a közigazgatási hatósági eljárásban érvényesíthetők legyenek, vagy elegendő a közigazgatási hatóság határozatával szemben biztosított bírói védelem lehetősége?
- 3) Megengedhető-e, hogy a nemzeti eljárásjog (az AVG 42. §-a) arra szorítsa a környezetvédelmi szervezetet – miként a többi ügyfelet is az eljárásban –, hogy kifogásait ne csak a közigazgatási bírósághoz benyújtott keresetben, hanem már a közigazgatási hatóságok előtti eljárásban kellő időben előterjessze, máskülönben elveszíti ügyféli jogállását, és már keresetet sem indíthat a közigazgatási bíróság előtt?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdéstről

- 30 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 2000/60 irányelv 4. cikkét, illetve az irányelv egészét úgy kell-e értelmezni, hogy valamely környezetvédelmi szervezetnek az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése értelmében jogot kell biztosítani arra, hogy bíróság előtt megtámadhassa az olyan projektre vonatkozó engedélyező határozatot, amelyre kizárólag a vízügyi szabályozás irányadó, és amely nem tartozik kötelező környezetvédelmi hatásvizsgálat hatálya alá a 2011/92 irányelv értelmében.

- 31 A Bíróság korábban már kimondta, hogy a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának i–iii. alpontját úgy kell értelmezni, hogy a tagállamok – eltérésre kapott engedély kivételével – kötelesek megtagadni valamely egyedi projekt engedélyezését, ha az az ezen irányelvben előírt időpontban valamely felszíni víztest állapotának romlását okozhatja, vagy valamely felszíni víztest esetében veszélyezteti a jó állapot vagy a jó ökológiai potenciál és jó kémiai állapot elérését (2015. július 1-i Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 51. pont).
- 32 Ebben az összefüggésben a Bíróság korábban már kimondta, hogy a 2000/60 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja nem csupán a vízgyűjtő-gazdálkodás tervezés egyszerű célkitűzéseit állapítja meg programszerű megfogalmazásban, hanem – amint az érintett víztest ökológiai állapotát meghatározták – a tagállamok tekintetében is kötőerejű kötelezettséget ír elő a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozóan, az ezen irányelv által előírt eljárás minden egyes szakaszában, különösen az egyes projekteknek az említett 4. cikkben foglalt eltérési rendszer alkalmazásával történő engedélyezése során (lásd ebben az értelemben: 2015. július 1-i Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 43. és 48. pont).
- 33 A 2000/60 irányelv 4. cikke ily módon azon fő cél elérését segíti elő, amelyet az ezen irányelv alapján hozott intézkedések követni hivatottak, amint az – az irányelv (11), (19) és (27) preambulumbekkezdésével együttesen értelmezve – az irányelv 1. cikkéből következik, és amely fő cél a környezet védelmének biztosításában, különösen az Unió vízi környezete minőségének fenntartásában és javításában áll.
- 34 Márpedig az irányelveknek az EUMSZ 288. cikk által elismert kötelező erejével összeegyeztethetetlen lenne annak elvi kizárása, hogy az érintett személyek az irányelvben előírt kötelezettségekre hivatkozhatnak. A 2000/60 irányelv hatékony érvényesülése, valamint annak a jelen ítélet előző pontjában felidézett környezetvédelmi célja megköveteli, hogy a magánszemélyek, vagy adott esetben a megfelelő előírások szerint működő környezetvédelmi szervezetek ezen irányelvre hivatkozhatnak a bíróságok előtt, a nemzeti bíróságok pedig figyelembe vehessék ezen irányelvet az uniós jog részeként, különösen annak ellenőrzése érdekében, hogy a nemzeti hatóság, amely a vizek állapotára kihatással járó tervre vagy projektre vonatkozó engedélyt adott ki, teljesítette-e az említett irányelv 4. cikkéből eredő kötelezettségeit, különösen a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó kötelezettségét, és ennek során az e rendelkezés által az illetékes nemzeti hatóságokra ruházott mérlegelési mozgástér keretein belül maradt-e (lásd analógia útján: 2008. július 25-i Janecek ítélet, C-237/07, EU:C:2008:447, 37. pont; 2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 44. pont).
- 35 Ezenfelül, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében előírt lojális együttműködés elve értelmében a tagállami bíróságok feladata a jogalanyok számára az uniós jogból eredő jogok bírói védelmének a biztosítása, hiszen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek (lásd többek között: 2017. szeptember 27-i Puškár ítélet, C-73/16, EU:C:2017:725, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 36 Ami közelebbről az olyan környezetvédelmi szervezeteknek a 2000/60 irányelv 4. cikke által a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozóan előírt kötelezettséget esetlegesen sértő, projekteket engedélyező határozatokkal szembeni keresetindítási jogát illeti, mint amilyen a Protect is, nem vitás, hogy az alapeljárás tárgyát képező engedélyező határozat nem az Aarhusi Egyezmény I. mellékletében felsorolt tevékenységek egyikére vonatkozik, és így e határozat nem tartozik ezen egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének a) pontjának hatálya alá, és ennél fogva – ennyiben – nem vonatkozik rá az említett egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése sem.

- 37 Ennélfogva felmerül a kérdés, hogy az alapügyben a Protect az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében alapíthat-e keresetindítási jogot ezen egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésére, azzal az indokkal, hogy jelen esetben a korábbi eljárás keretében valamely nemzeti hatóság megvizsgálta – a projektnek a védett területekre gyakorolt kihatásaira vonatkozó, a 92/43 irányelv szerinti értékelése alapján –, hogy e projekt ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében veszélyeztetheti-e ennek a területnek az integritását.
- 38 Ugyanis, az illetékes nemzeti hatóságok által a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján hozott olyan határozatokra, amelyek többek között valamely tervnek vagy projektnek valamely védett területre vonatkozó, e terv vagy projekt e terület integritását illető kockázataival kapcsolatos környezeti hatásvizsgálatából levont következtetések megfelelő jellegére vonatkoznak, akár valamely engedélyező határozat részeként, akár önálló formában, az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja vonatkozik, és így ezen egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak, amennyiben e határozatok azt teszik szükségessé, hogy az illetékes hatóságok a tevékenység bármiféle engedélyezését megelőzően értékeljék, hogy az, az adott ügy körülményei között, jelentős hatással lehet-e a környezetre (lásd ebben az értelemben: 2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 56. és 57. pont).
- 39 Valamely olyan környezetvédelmi szervezetnek, mint a Protect, amely megfelel az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek ahhoz, hogy az e rendelkezés értelmében vett „érintett nyilvánosság” fogalma alá tartozzon, joga kell legyen arra, hogy az ezen egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésében említett kereset keretében hivatkozhasson a nemzeti jog azon szabályaira, amelyek a környezetvédelemmel kapcsolatos uniós jogszabályok végrehajtását szolgálják, és amely nemzeti jogi szabályok a 92/43 irányelv 6. cikkéből, valamint az uniós jog környezetre vonatkozó, közvetlen hatállyal rendelkező szabályaiból erednek (lásd ebben az értelemben: 2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 59. és 60. pont).
- 40 Ugyanakkor a jelen esetben – a kérdést előterjesztő bíróság által e tekintetben elvégzendő ellenőrzés szükségességének fenntartása mellett – úgy tűnik, hogy a Protect, jóllehet az engedélyezési eljárás során a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének megsértésére alapítva terjesztett elő kifogásokat, az ezen eljárás eredményeként hozott engedélyező határozatot kizárólag amiatt támadta meg, hogy az ellentétes a 2000/60 irányelv átültetésére szolgáló nemzeti vízügyi szabályozással, és nem az említett 6. cikk (3) bekezdése alapján hozott korábbi határozatot vitatja.
- 41 Márpedig, mivel e korábbi határozattal az illetékes nemzeti hatóság – a védett területet érintő projektnek a 92/43 irányelv szerinti környezeti hatásvizsgálata alapján – úgy döntött, hogy e projekt ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében nem jelent veszélyt e terület épségére, ebből az is következhet, hogy az említett projekt nem jár jelentős kihatással a környezetre az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében, és így a vízügyi szabályozásra tekintettel hozott későbbi határozat nem tartozik ezen egyezmény 6. cikkének hatálya alá, és ennél fogva, ebből a szempontból, az említett egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése sem vonatkozik rá.
- 42 Ugyanakkor mindez csak akkor érvényes, ha a kérdést előterjesztő bíróság garantálni tudja, hogy ténylegesen kizárt, hogy e projekt jelentős negatív kihatással járna a közigazgatási engedélyezéssel kapcsolatos alapeljárás tárgyát képező víztestek állapotára.
- 43 Ez az eset csak akkor áll fenn, ha ezen ellenőrzés eredményeként a kérdést előterjesztő bíróságnak azt kell megállapítania, hogy az ilyen jelentős negatív kihatás kizárt, amiből az következne, hogy azt a kérdést, hogy a jelen ügyben egy olyan környezetvédelmi szervezet, mint a Protect, rendelkezik-e keresetindítási joggal egy projektet engedélyező olyan határozattal szemben, amely esetlegesen ellentétes lehet a 2000/60 irányelv 4. cikkében előírt, a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó kötelezettséggel, az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésére figyelemmel kell megvizsgálni.

- 44 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amikor egy tagállam az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdésében említett, a környezetvédelmi szervezeteknek a 2000/60 irányelv 4. cikkére alapított jogainak gyakorlásával kapcsolatos keresetekre alkalmazandó eljárásjogi szabályokat határoz meg annak érdekében, hogy az illetékes nemzeti hatóságok határozatait felülvizsgálhatóvá tegye az e cikkből eredő kötelezettségeik fényében, e tagállam az említett cikkből eredő kötelezettséget teljesít, tehát úgy kell tekinteni, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az Unió jogát hajtja végre, és ily módon a Charta alkalmazandó (lásd ebben az értelemben: 2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 52. pont).
- 45 Nem vitás, hogy kizárólag a „nyilvánosság azon tagjai” rendelkeznek az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében említett jogokkal, „akik vagy amelyek megfelelnek a belső jog által meghatározott esetleges kritériumoknak”, és így e rendelkezés önmagában véve nem rendelkezik közvetlen hatállyal az uniós jogban. Ugyanakkor, ettől még az említett rendelkezés, a Charta 47. cikkével együttesen értelmezve, azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy biztosítaniuk kell az uniós jog, különösen a környezeti jogra vonatkozó rendelkezések által nyújtott jogok hatékony bírói védelmét (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 45. és 51. pont).
- 46 Márpedig, amint arra lényegében – indítványának 89. és 90. pontjában – a főtanácsnok is rámutatott, az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében említett jogorvoslati jogot tényleges érvényesülésétől, sőt lényegétől fosztaná meg, ha ilyen kritériumok felállításával azt kellene elismerni, hogy az *a fortiori* az „érintett nyilvánosság tagjait” képező olyan személyektől, mint amilyenek az Aarhusi Egyezmény 2. cikke (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelő környezetvédelmi szervezetek, meg lehet tagadni a keresetindítás jogát.
- 47 Az említett kritériumok előírása különösen nem foszthatja meg a környezetvédelmi szervezeteket attól a lehetőségtől, hogy az uniós környezetvédelmi jogból eredő szabályok betartásának bírói kontrollját kérjék, hiszen e szabályok azok, amelyek leginkább a közérdeket és nem csupán a különálló, egyéni érdekek védelmét jelenítik meg, az említett szervezeteknek pedig az a fő feladata, hogy a közérdeket védjék (lásd ebben az értelemben: 2011. május 12-i Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen ítélet, C-115/09, EU:C:2011:289, 46. pont).
- 48 Ugyanis, jóllehet az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében szereplő „nemzeti jogban meghatározott kritériumok[nak]” szövegrész azt jelenti, hogy a Szerződő Államok e rendelkezés végrehajtását illetően megőrzik mérlegelési jogkörüket, mégsem engedhető meg, hogy olyan kritériumokat határozzanak meg, amelyek annyira szigorúak, hogy gyakorlatilag a környezetvédelmi szervezetek számára ellehetetlenítenék az e rendelkezésben említett aktusok vagy mulasztások megtámadását.
- 49 A jelen esetben, az osztrák jog által előírt „kritériumokat” illetően a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az alapeljárásban – nevezetesen egy vízügyi szabályozáson alapuló eljárásban – az ügyféli jogállás elismerése olyan környezetvédelmi szervezetek számára, amelyek nem rendelkeznek alanyi jogokkal, nem alapulhat a WRG rendelkezésein, különösen annak 102. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontján.
- 50 Ezenfelül, e bíróság kifejti, hogy az osztrák jog szerint kizárólag azok a természetes vagy jogi személyek indíthatnak keresetet a jogaik megsértésére való hivatkozással, akiket vagy amelyeket a közigazgatási eljárásban megillet az ügyféli jogállás.
- 51 A nemzeti jogra vonatkozó ezen információkból láthatólag az derül ki, hogy amennyiben nem ismerték el a vízügyi szabályozás alapján folyó eljárásban az ügyféli jogállását, egy környezetvédelmi szervezet az osztrák jog szerint akkor sem indíthat keresetet a nemzeti bíróság előtt egy projektet engedélyező olyan határozattal szemben, amely esetleg sértheti a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó, a

2000/60 irányelv 4. cikkében említett kötelezettséget, ha megfelel az Aarhusi Egyezmény 2. cikke (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek ahhoz, hogy az „érintett nyilvánosság” fogalma alá tartozzon.

- 52 Azzal tehát, hogy megtagadja a környezetvédelmi szervezetektől az ilyen típusú engedélyező határozatokkal szembeni keresetindítási jogot, az érintett nemzeti eljárásjog sérti az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdésének a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett rendelkezéseiből eredő követelményeket.
- 53 A jelen esetben a Bíróság elé terjesztett ügyiratokból az derül ki, hogy *a priori* nincs kizárva, hogy az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását mégis elismerjék egy olyan környezetvédelmi szervezet számára, mint a Protect, az AVG 8. §-ában szereplő általános rendelkezés egyik lehetséges értelmezése alapján.
- 54 Ez utóbbit illetően emlékeztetni kell arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a bírósági jogorvoslathoz való jog gyakorlásához szükséges feltételekre vonatkozó eljárási szabályokat a lehető legteljesebb mértékben úgy értelmezze, hogy az megfeleljen mind az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdése céljainak, mind az uniós jog által biztosított jogok hatékony bírói védelmére vonatkozó célnak, annak érdekében, hogy a környezetvédelmi szervezetek – mint például a Protect – bíróság előtt vitathassák az uniós környezetvédelmi joggal esetlegesen ellentétes közigazgatási eljárás során hozott határozatokat (lásd analógia útján: 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 52. pont).
- 55 Ugyanakkor, ha az ennek megfelelő értelmezés lehetetlennek tűnik, a kérdést előterjesztő bíróság feladata az, hogy az előtte indult peres eljárásban ne alkalmazza azt a nemzeti eljárásjogi szabályt, amely megköveteli, hogy a szóban forgó környezetvédelmi szervezet az eljárásban részt vevő ügyfél jogállásával kell rendelkezzen ahhoz, hogy keresetet indíthasson valamely projektet engedélyező olyan határozattal szemben, amely esetleg sértheti a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó, a 2000/60 irányelv 4. cikkében említett kötelezettséget.
- 56 E tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok uniós joggal ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától, utólagosan is, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie vagy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére (lásd többek között: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 21. és 24. pont; 2016. április 5-i PFE ítélet, C-689/13, EU:C:2016:199, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 57 Az uniós jog természetében rejlő követelményekkel ugyanis összeegyeztethetetlen valamely nemzeti jogrendszer minden olyan rendelkezése, illetve minden olyan jogalkotási, közigazgatási, vagy bírósági gyakorlat, amely csökkentené az uniós jog hatékony érvényesülését azáltal, hogy megfosztja az e jog alkalmazására hatáskörrel rendelkező bíróságot azon jogtól, hogy már az alkalmazás időpontjában minden szükséges lépést megtehessen annak érdekében, hogy az uniós normák teljes érvényesülésének esetleges akadályát képező nemzeti jogszabályi rendelkezések alkalmazását mellőzze (lásd többek között: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 22. pont; 2016. április 5-i PFE ítélet, C-689/13, EU:C:2016:199, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 A fent említettek egészére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely, a nemzeti jogszabályi előírásoknak megfelelően létrehozott és működő környezetvédelmi szervezetnek jogot kell biztosítani arra, hogy bíróság előtt megtámadhasson egy projektet engedélyező olyan határozatot, amely esetleg sértheti a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó, a 2000/60 irányelv 4. cikkében említett kötelezettséget.

A második kérdésről

- 59 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy biztosított-e az Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek tiszteletben tartása, ha valamely tagállam az érintett közigazgatási határozattal szemben bírósági keresetindítási jogról rendelkezik, vagy e rendelkezések tiszteletben tartása csak akkor teljesül, ha a 2000/60 irányelvre alapított jogokra már a közigazgatási eljárás során is hivatkozni lehet.
- 60 Az első kérdésre adott válaszból az derül ki, hogy az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy olyan környezetvédelmi szervezetnek, mint a Protect, jogot kell biztosítani arra, hogy bíróság előtt megtámadhasson egy projektet engedélyező olyan határozatot, amely esetleg sértheti a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó, a 2000/60 irányelv 4. cikkében említett kötelezettséget.
- 61 Ugyanakkor az a kérdés, hogy a Protectnek az Aarhusi Egyezmény alapján ezenfelül joga van-e részt venni a közigazgatási engedélyezési eljárásban ahhoz, hogy ezen eljárás keretében hivatkozhatson a 2000/60 irányelv 4. cikkének esetleges megsértésére, az előbbtől független kérdés, amelyet kizárólag ezen egyezmény 6. cikkére figyelemmel kell vizsgálni, amely rendelkezés – amint arra a Bíróság korábban már emlékeztetett – az uniós jog szerves részét képezi (2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 45. pont).
- 62 A környezetre vonatkozó döntéshozatali folyamatban való részvétel kérdése ugyanis az előbbiektől független kérdés, aminek a célja eltér a bírósági keresetindítás jogától, hiszen ez utóbbit adott esetben az előbbi folyamat eredményeként született határozattal szemben lehet gyakorolni (lásd ebben az értelemben: 2009. október 15-i Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsforening ítélet, C-263/08, EU:C:2009:631, 38. pont).
- 63 Amint az az Aarhusi Egyezmény 6. cikkének (3), (4) és (7) bekezdéséből következik, e cikk jogot biztosít a nyilvánosság számára „a környezeti döntéshozatali folyamatban való hatékony részvételre”, hogy „írásban, vagy amikor szükségesnek látszik, közmeghallgatás formájában előterjesszék megjegyzéseiket, információikat, elemzéseiket vagy véleményüket, melyeket a javasolt tevékenységgel kapcsolatosan fontosnak tartanak”. E részvételnek az eljárás „korai fázisában” kell megkezdődnie, „amikor az összes választási lehetőség még nyitott, és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg”.
- 64 Ugyanakkor, az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjának megfelelően, az e cikk által biztosított részvételi jogok csak akkor alkalmazhatók, ha az ezen egyezmény I. mellékletében felsorolt olyan tevékenységekre vonatkozó határozat elfogadásáról van szó, amelyek még ha jelenleg nincsenek is, de később esetleg jelentős kihatással lehetnek a környezetre.
- 65 Márpedig, amint az a jelen ítélet 36. pontjából kiderül, nem vitás, hogy az a tevékenység, amelyre az alapeljárás tárgyát képező engedélyező határozat vonatkozik, nincs felsorolva az Aarhusi Egyezmény I. mellékletében.
- 66 Ennélfogva, a Protect az Aarhusi Egyezmény 6. cikke alapján csak akkor formálhat jogot a közigazgatási engedélyezési eljárásban való részvételre, annak érdekében, hogy ezen eljárásban a 2000/60 irányelv 4. cikkének esetleges megsértésére hivatkozhatson, ha a kérdést előterjesztő bíróságnak – a jelen ítélet 41–43. pontjában már említettek szerint elvégzendő, rá háruló vizsgálat keretében – azt kell megállapítania, hogy az alapeljárás tárgyát képező projekt az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében jelentős kihatással járhat a környezetre, különösen az alapeljárás tárgyát képező engedélyezési eljárásban érintett víztestek állapotára.

- 67 Ha viszont a kérdést előterjesztő bíróságnak azt kell megállapítania, hogy kizárt, hogy az alapeljárás tárgyát képező projekt jelentős kihatással lehet az érintett víztestek állapotára, ebből az következne, hogy a Protect csupán az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében említett bírósági jogorvoslati joggal rendelkezik.
- 68 Bár maga az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése nem írja elő kötelező jelleggel, hogy a tagállamoknak részvételi jogot kellene biztosítaniuk, mint valamely eljárásban az ügyfelek számára, az olyan közigazgatási engedélyezési eljárásokban, mint az alapügy tárgyát képező eljárás, más esetről van szó, amikor az alkalmazandó nemzeti jog szerint e jogállás megszerzése *sine qua non* feltételét képezi annak, hogy keresetet lehessen indítani az ezen eljárás eredményeként hozott határozattal szemben.
- 69 Ha ugyanis a nemzeti jog ilyen kapcsolatot állít fel a közigazgatási eljárásban részt vevő ügyféli jogállás és a bírósági keresetindítási jog között, az említett jogállás elismerésének megtagadása megfosztja a jogorvoslati jogot a tényleges érvényesüléstől, sőt a lényegétől, ami ellentétes az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdésével.
- 70 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból az derül ki, hogy az osztrák jog ilyen kapcsolatot állít fel.
- 71 Ebben az összefüggésben figyelembe kell venni a 2000/60 irányelvnek „A nyilvánosság tájékoztatása és részvétele” című 14. cikkét is, hiszen az az (1) bekezdésének első mondatában úgy rendelkezik, hogy a tagállamok „elősegítik az összes érdekelt fél bevonását ezen irányelv végrehajtásába, különösen a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítésébe, felülvizsgálatába és korszerűsítésébe”.
- 72 Valamely víztest állapotromlásának előidézésére alkalmas egyedi projekt engedélyezési eljárását az e rendelkezés értelmében vett „végrehajtásnak” kell minősíteni (lásd ebben az értelemben: 2015. július 1-i Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 32. pont).
- 73 Ráadásul, a 2000/60 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében szintén szereplő „különösen” szóból az következik, hogy az érintett felek részvétele nem csupán a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítésére, felülvizsgálatára és korszerűsítésére korlátozódik.
- 74 Az említett 14. cikk (1) bekezdésében szereplő „elősegítik” szó viszont inkább egy programszerű megfogalmazásra utal, és így e rendelkezés kötelező jellege korlátozott. Ezt erősíti meg egyébként az a tény is, hogy bár ugyanezen 14. cikk többi rendelkezése valódi kötelezettségeket tartalmaz, azok kifejezetten a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítéséhez, felülvizsgálatához és korszerűsítéséhez kapcsolódó eljárásokra vonatkoznak.
- 75 Mindazonáltal, a 2000/60 irányelv alkalmazásakor a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani ezen irányelv 14. cikke (1) bekezdésének érdemi részét, ami abban a kötelezettségben áll, hogy elősegítsék az összes érdekelt fél bevonását ezen irányelv végrehajtásába.
- 76 Márpedig, amint az a jelen ítélet 49–51. pontjában kifejtésre került, a Bíróság elé terjesztett ügyiratokból láthatólag az derül ki, hogy az alkalmazandó nemzeti eljárásjog értelmében egy olyan környezetvédelmi szervezet számára, mint a Protect, még ha meg is felel az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek, ahhoz, hogy az „érintett nyilvánosság” fogalma alá tartozhasson, főszabály szerint nem ismerhető el a vízügyi szabályozás alapján folyó közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél jogállása.
- 77 Másfelől, jóllehet nem vitás, hogy a Protect bizonyos mértékben részt vehetett az engedélyezési eljárásban mint a WRG 102. §-ának (2) bekezdése értelmében vett „érdekelt személy”, ami lehetővé tette a számára többek között azt, hogy azt alátámasztó érvekre hivatkozzon, hogy az alapügy tárgyát képező projekt veszélyeztetheti a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének értelmében vett védett terület épségét, ez a jogállás nem egyenértékű az eljárásban részt vevő ügyfél jogállásával.

- 78 A Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból e tekintetben kitűnik, hogy ha az „eljárásban részt vevő ügyfél” jogállását elismerték volna a Protect számára, ez lehetővé tette volna a számára, hogy aktívabban részt vegyen a döntéshozatali eljárásban, jobban és megfelelőbb módon kifejthette volna a környezet épségére a tervezett projekt által gyakorolt veszélyekre vonatkozó érveit, különösen e projektnek a víztestek állapotára gyakorolt esetleg kihatásaira vonatkozóan, ezen érveket kifogások formájában előterjesztve, amelyeket az illetékes hatóságoknak az említett projekt engedélyezését és megvalósítását megelőzően figyelembe kellett volna venniük.
- 79 A Protect – mint az alkalmazandó nemzeti jog által meghatározott követelményeknek megfelelően létrehozott és működő környezetvédelmi szervezet – ezen aktív részvétele annál is inkább fontos lett volna, mivel kizárólag az ilyen szervezetek azok, amelyek a közérdeket, és nem csupán a különálló egyéni érdekeket képviselik.
- 80 E körülményekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az érintett eljárásjogot, különösen az AVG 8. §-ának általános rendelkezését, a lehető legteljesebb mértékben úgy értelmezze, hogy az összhangban álljon a 2000/60 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésével, annak érdekében, hogy az olyan környezetvédelmi szervezetek, mint a Protect, az ezen irányelv végrehajtását szolgáló olyan közigazgatási engedélyezési eljárásokban, mint az alapeljárás, ügyfélként részt vehessenek (lásd analógia útján: 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 52. pont).
- 81 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdését és a 2000/60 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti eljárásjogi rendelkezés, amely az alapügyhöz hasonló esetekben kizárja a környezetvédelmi szervezeteket a 2000/60 irányelv végrehajtását szolgáló engedélyezési eljárásokban ügyfélként való részvétel lehetőségéből, és amely az ilyen eljárások eredményeként hozott határozatok megtámadására szolgáló keresetindítási jogot kizárólag az ilyen jogállással rendelkező személyek részére tartja fenn.

A harmadik kérdésről

- 82 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan rendelkezés, amely az alapügyhöz hasonló esetekben olyan jogvesztő nemzeti eljárásjogi szabályt ír elő a környezetvédelmi szervezetekkel szemben, amelynek értelmében e személyek elveszítik az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, és így nem tudnak keresetet indítani az ezen eljárás eredményeként hozott határozattal szemben, ha nem terjesztenek elő kifogást kellő időben a közigazgatási eljárásban, illetve legkésőbb ezen eljárás szóbeli szakasza során.
- 83 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy amint az a jelen ítélet 49–51. és 76. pontjában kiemelésre került, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból látszólag az derül ki, hogy az alkalmazandó nemzeti eljárásjog értelmében egy olyan környezetvédelmi szervezet, mint a Protect, főszabály szerint nem szerezheti meg az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását annak érdekében, hogy részt vehessen egy projekt olyan közigazgatási engedélyezési eljárásában, amely esetleg ellentétes lehet a 2000/60 irányelv 4. cikkében foglalt, a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó kötelezettséggel.
- 84 Mivel *a priori* tehát úgy tűnik, hogy kizárható, hogy a jelen esetben a Protect valójában megszerezhetne volna az említett közigazgatási engedélyezési eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, nem teljesen érthető, hogy hogyan veszhette volna el e jogállást az AVG 42. §-a értelmében, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdésében kiindulópontnak tekinti, annál is inkább, mivel a WRG 102. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy kizárólag az eljárásban részt vevő ügyfél jogállásával rendelkező személynek van joga az ilyen közigazgatási eljárásban kifogásokat előterjeszteni.

- 85 Ezzel együtt, a harmadik kérdésre is választ kell adni, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kifejezetten kiderül, hogy a jelen esetben a Protect keresetindítási jogát az elsőfokú nemzeti bíróság éppen amiatt nem ismerte el, mert az az AVG 42. §-ában foglalt jogvesztő szabály alkalmazása alapján elveszítette az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, amiből az következik, hogy e kérdés a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint nem minősül nyilvánvalóan hipotetikusnak (lásd többek között: 2017. október 12-i Kubicka ítélet, C-218/16, EU:C:2017:755, 30. és 31. pont).
- 86 A harmadik kérdés érdemét illetően hangsúlyozni kell, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az e rendelkezésben említett jogorvoslati kérelmek bizonyos „kritériumoknak” vethetők alá, amiből az következik, hogy a tagállamok, az e tekintetben számukra fenntartott mérlegelési jogkör keretében, eljárásjogi szabályokat határozhatnak meg azon feltételeket illetően, amelyeknek e jogorvoslati jogok gyakorlásához teljesülnie kell.
- 87 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy amikor a tagállamok meghatározzák az azon jogorvoslatokra vonatkozó eljárási szabályokat, amelyek a 2000/60 irányelvvel biztosított jogok védelmét hivatottak garantálni, biztosítaniuk kell a Charta 47. cikkében megállapított hatékony jogorvoslathoz, valamint a független és pártatlan bírósági eljáráshoz való jog tiszteletben tartását, amely a hatékony bírói jogvédelem elvének megerősítését képezi (lásd ebben az értelemben, többek között: 2017. szeptember 27-i Puškár ítélet, C-73/16, EU:C:2017:725, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 88 Márpedig az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésével nem ellentétes az olyan jogvesztő szabály, mint az AVG 42. §-ában foglalt szabály, amely már a közigazgatási eljárás szakaszától kezdve előírja az eljárásban részt vevő ügyfél jogállásához kapcsolódó azon jog tényleges gyakorlására vonatkozó kötelezettséget, hogy a környezetvédelmi jog releváns szabályainak betartására vonatkozóan kifogásokat terjeszthetnek elő, hiszen az ilyen szabály biztosíthatja, hogy gyorsabban beazonosíthatók legyenek a vitás kérdések, és adott esetben azok már a közigazgatási eljárás során megoldódjanak, aminek köszönhetően már nem is lenne szükség bírósági jogorvoslat igénybevételére.
- 89 Ily módon az ilyen jogvesztő szabály hozzájárulhat az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdésében említett cél eléréséhez, amelyet ezen egyezmény tizennyolcadik preambulumbekkezdése fejez ki legjobban, és ami nem más, mint hatékony igazságszolgáltatási mechanizmusokról rendelkezni, ami egyúttal szinkronban állónak tűnik az említett egyezmény 9. cikkének (4) bekezdésével is, amely megköveteli, hogy a különösen az egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében említett eljárások „elégleges és hatékony” jogorvoslati lehetőséget biztosítsanak, és „méltányosak” legyenek.
- 90 E körülményekre tekintettel az említett jogvesztő szabály, annak ellenére, hogy mint a bírósági jogorvoslat előterjesztésének előfeltétele, a Charta 47. cikke értelmében vett, bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jog korlátozásának minősül, a Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően igazolható, ha azt törvény írja elő, ha tiszteletben tartja az említett jog lényeges tartalmát, ha az arányosság elvére figyelemmel elengedhetetlen, és ha valóban az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja (lásd analógia útján: 2017. szeptember 27-i Puškár ítélet, C-73/16, EU:C:2017:725, 61–71. pont).
- 91 Ahhoz, hogy az arányosság követelménye teljesüljön, az szükséges, hogy az osztrák jogban rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati utak konkrét igénybevételének részletes szabályai ne legyenek aránytalan kihatással a Charta 47. cikkében említett, a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogra (lásd analógia útján: 2017. szeptember 27-i Puškár ítélet, C-73/16, EU:C:2017:725, 72. pont).
- 92 E tekintetben felmerül a kérdés, hogy az alapügy tárgyát képező esetben az érintett jogvesztő szabály alkalmazása valamely olyan környezetvédelmi szervezettel szemben, mint a Protect, nem olyan jellegű-e, amely túlságosan korlátozza az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdésében említett és a 2000/60 irányelv 4. cikke által biztosított jogok védelmére szolgáló bírósági jogorvoslathoz való jogot.

- 93 Jóllehet végső soron e kérdés megválaszolása – a releváns ténybeli és nemzeti jogi elemek egészének értékelésére figyelemmel – a kérdést előterjesztő bíróság feladata, tekintettel a Bíróság elé terjesztett ügyiratokra – és a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat szükségességének fenntartásával – mégis úgy tűnik, hogy e kérdésre igenlő választ kell adni.
- 94 E tekintetben aligha róható fel a Protect számára, hogy nem akadályozta meg az AVG 42. §-ában foglalt jogvesztő szabály alkalmazását azzal, hogy már a közigazgatási eljárás szakaszában élt volna az eljárásban részt vevő ügyfél jogállása által biztosított azon joggal, hogy kifogásokat terjeszthet elő a 2000/60 irányelvet a belső jogba átültető vízügyi szabályozás megsértésére alapítva.
- 95 E szervezet ugyanis kérte az illetékes hatóságoktól, hogy ismerjék el számára az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, azonban ezt megtagadták tőle, alapvetően azzal az indokkal, hogy a WRG 102. §-ának (1) bekezdése nem tartalmaz erre vonatkozóan jogi alapot. Ennek következtében az említett szervezetnek a közigazgatási eljárásban a WRG 102. §-ának (2) bekezdése értelmében vett „érintett személyként” kellett volna részt vennie, ami a WRG 102. §-ának (3) bekezdése szerint nem biztosított volna neki jogot arra, hogy olyan kifogásokat terjesszen elő, amelyeket a hatóságoknak az engedély iránti kérelemre vonatkozó határozat meghozatala előtt figyelembe kellett volna venniük.
- 96 Ennélfogva, figyelemmel az alkalmazandó nemzeti eljárásjogra, úgy tűnik, hogy az a kritika, hogy nem terjesztette elő kellő időben a kifogásait annak megelőzése érdekében, hogy az AVG 42. §-ában foglalt jogvesztő szabály alkalmazását elkerülje, azzal egyenértékű, mintha azt követelnénk meg, hogy e szervezetek egy olyan kötelezettséget teljesítsenek, amelyet *a priori* nem is tudnak teljesíteni. Márpedig, *impossibulum nulla obligatio est*.
- 97 Ezenfelül, jóllehet – amint arra az osztrák kormány hivatkozik – az AVG 42. §-ában foglalt kötelezettség inkább csak formális jellegű, abban az értelemben, hogy e jogvesztő szabály alkalmazásának kizárása érdekében elegendő, ha olyan kifogásokat terjesztenek elő, amelyek mindössze általános jelleggel arra hivatkoznak, hogy a szóban forgó projekt engedélyezése ellentétes a WRG valamely rendelkezésével, hiszen a kifogások indokolása egy későbbi szakaszban is benyújtható, ettől még az alapügyben a környezetvédelmi szervezetek joggal következtethettek az alkalmazandó eljárási szabályokból arra, hogy először meg kell szerezniük az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását ahhoz, hogy ezt követően gyakorolni tudják az e jogállás által biztosított, kifogások előterjesztésére vonatkozó jogot.
- 98 A kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat szükségességének fenntartása mellett úgy tűnik tehát, hogy az alkalmazandó nemzeti eljárásjog által teremtett, minimum bizonytalannak mondható helyzetben a Protect tekintetében az AVG 42. §-ában foglalt jogvesztő szabály alkalmazása, aminek eredményeként az elveszítette mind a közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, mind az ezen eljárás végén hozott határozattal szembeni keresetindítási jogát, túlságosan korlátozza az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdése által biztosítani kívánt és a 2000/60 irányelv 4. cikke által biztosított jogok védelmére szolgáló, bírósági jogorvoslathoz való jogot.
- 99 Ennyiben e szabály előírása egy olyan helyzetben, mint az alapeljárás tárgyát képező helyzet, a Charta 47. cikke értelmében vett, bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jog korlátozását képezi, amely – a Charta 52. cikkének (1) bekezdésének megfelelően – nem igazolható.
- 100 Ennélfogva, a releváns tényeknek és nemzeti jogi szabályoknak a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálata szükségességének fenntartása mellett, e bíróságnak – a jelen ítélet 55. és 56. pontjában idézett elveknek megfelelően – figyelmen kívül kell hagynia az előtte folyamatban lévő peres eljárásban a nemzeti eljárásjog által előírt jogvesztő szabály alkalmazását.

101 A fent kifejtettekre tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a releváns tényeknek és nemzeti jogi szabályoknak a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálata szükségességének fenntartása mellett az Aarhusi Egyezmény – az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével együttesen értelmezett – 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan rendelkezés, amely az alapügyhöz hasonló esetekben olyan jogvesztő nemzeti eljárásjogi szabályt ír elő a környezetvédelmi szervezetekkel szemben, amelynek értelmében e személyek elveszítik az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, és így nem tudnak keresetet indítani az ezen eljárás eredményeként hozott határozattal szemben, ha nem terjesztenek elő kifogást kellő időben a közigazgatási eljárásban, illetve legkésőbb ezen eljárás szóbeli szakasza során.

A költségekről

102 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az Aarhusban 1998. június 25-én aláírt, és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal jóváhagyott, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezménynek az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely, a nemzeti jogszabályi előírásoknak megfelelően létrehozott és működő környezetvédelmi szervezetnek jogot kell biztosítani arra, hogy bíróság előtt megtámadhasson egy projektet engedélyező olyan határozatot, amely esetleg sértheti a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó, a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkében említett kötelezettséget.
- 2) A 2005/370 határozattal jóváhagyott ezen egyezménynek az Alapjogi Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdését, valamint a 2000/60 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti eljárásjogi rendelkezés, amely az alapügyhöz hasonló esetekben kizárja a környezetvédelmi szervezeteket a 2000/60 irányelv végrehajtását szolgáló engedélyezési eljárásokban ügyfélként való részvétel lehetőségéből, és az ilyen eljárások eredményeként hozott határozatok megtámadására szolgáló keresetindítási jogot kizárólag az ilyen jogállással rendelkező személyek részére tartja fenn.
- 3) A releváns tényeknek és nemzeti jogi szabályoknak a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálata szükségességének fenntartása mellett a 2005/370 határozattal jóváhagyott említett egyezménynek az Alapjogi Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan rendelkezés, amely az alapügyhöz hasonló esetekben olyan jogvesztő nemzeti eljárásjogi szabályt ír elő a környezetvédelmi szervezetekkel szemben, amelynek értelmében e személyek elveszítik az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, és így nem tudnak keresetet indítani az ezen eljárás eredményeként hozott határozattal szemben, ha nem terjesztenek elő kifogást kellő időben a közigazgatási eljárásban, illetve legkésőbb ezen eljárás szóbeli szakasza során.

Aláírások

i — A jelen szöveg kulcskifejezéseket tartalmazó részében az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.